

суспільних відносин неухильно призводять до потреби перегляду застарілих та розробки нових концепцій та підходів до механізму держави, в основі якого надзвичайно важливим питанням є самі принципи організації і діяльності державного механізму.

Список використаних джерел

1. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / за ред. Зайчука О. В., Оніщенко Н. М. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
2. Механізм держави. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D1%85%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BC_%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B8 (дата звернення: 06.05.2019)
3. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посіб. вид. 5-те, зі змін. К.: Атіка, 2001. 176 с.
4. Попов О. И. Публичная корпорация в механизме государства : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Казань, 2015. 26 с.
5. Лановий В. Вакханалія зарплат у керівників державних монополій. URL: <https://westnews.info/news/Vakhanaliya-zarplat-u-kerivnikiv-derzhavnix-monopolij.html> (дата звернення: 06.05.2019).
6. Пильгун Н. В., Бурбеза В. В. Поняття «механізм держави» в сучасній юридичній думці. Юридичний вісник. 2017. №2 (43). С. 46-51.
7. Конституційне право України: підручник / за ред. В.Ф. Погорілка. Київ: Наукова думка, 1999. 735 с.
8. Аракчеева М.Б. Социальный механизм государственной власти: автореф. дисс. ... канд. філософ. наук : 09.00.10. Саратов, 1994. 21 с.
9. Григонис Э. П. Механизм государства: Теоретико-правовой аспект: дисс. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Санкт-Петербург, 2000. 430 с.
10. Хесин Б. Л. Механизм современного российского государства: дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Нижний Новгород, 2001. 200 с.

Окаринський М.

*студент магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету.*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
конституційного, адміністративного
та фінансового права THEU Чудик Н.О.*

ДИСКРИМІНАЦІЯ В УКРАЇНІ

Дискримінація в Україні – справжня проблема. Вона може торкнутися кожного, незалежно від статі, віку чи стану здоров'я.

Дискримінація – це порушення прав людини, заборонене цілою низкою обов'язкових для виконання документів в області прав людини. Термін «дискримінація» має точне визначення і стало значення в міжнародному праві.

Комітет ООН з прав людини — незалежний експертний орган, що спостерігає за виконанням Міжнародного Пакту про громадянські та політичні права, — роз'яснив, що в пакті цей термін включає: «будь-яку відмінність, виключення, обмеження або перевагу, за ознакою раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних або інших поглядів, національного або соціального походження, майнового положення, народження або іншої обставини, і яка

має на меті або як наслідок, знищення або применшення визнання, використання або здійснення всіма особами, на рівних можливостях, всіх прав і свобод».

Проте не всяка відмінність у ставленні є дискримінацією: вона не буде такою, якщо «критерії такої відмінності є розумними і об'єктивними, а завдання полягає в тому, щоб досягти мети, яка допускається за пактом». Європейський суд з прав людини дає аналогічне визначення дискримінації: «Відмінність у поводженні є дискримінаційною, якщо вона «не має об'єктивного і розумного виправдання», тобто, якщо вона не переслідує «законної мети» або відсутня «розумна відповідність використовуваних засобів і переслідуваної мети».

Дискримінація є одним з найбільш серйозних і широко поширених порушень прав людини у сучасній Європі. Мільйони людей, як і раніше, є ізолюваними, живуть у злиднях, зазнають жорстокого поводження, навіть стають жертвами насильства лише через те, ким вони є чи через те, у що вони вірять. Рівне ставлення до всіх є не тільки здоровим глуздом або ввічливістю. Це – право, і всі уряди повинні забезпечити, щоб цей основоположний принцип був дотриманий.

Дискримінація приймає різні форми: від образ і нападів до відмови в основних потребах, послугах та реалізації інших прав. Жертви дискримінації можуть опинитися в невідповідному становищі у галузі зайнятості або мати обмежений доступ до освіти, житла та необхідної медичної допомоги. Дискриміновані групи можуть бути позбавлені права на участь в суспільному житті, на свободу об'єднань, сповідувати свою релігію або зберігати свою культурну самобутність. Дискримінація в системі кримінального правосуддя проявляється у відмові дотримання належного процесу ведення справи та високу ймовірність, що певні групи стануть жертвами катувань та інших видів жорстокого поводження. Всі ці види дискримінації зустрічаються у всій Європі.

Расизм, шовінізм, гомофобія, ісламофобія та антисемітизм все ще широко поширені на вулицях, у ЗМІ та у політичних дебатах. Європейські дослідження постійно демонструють високий рівень упереджень і нетерпимості серед усіх прошарків суспільства. Відкрита пряма дискримінація в національному законодавстві та практиці зустрічається рідше, ніж це було раніше, але все ще присутня. Прихована, непрямая дискримінація, проте, викликає особливу стурбованість: нейтральні закони і практика диспропорційно впливають та породжують упередження щодо непривілейованих секторів суспільства – як навмисно, так і через укорінене дискримінаційне ставлення в державних установах. Збереження соціальних упереджень продовжує призводити до масштабної дискримінації також і в приватному секторі, у сфері зайнятості, в доступі до житла, товарів і послуг, через образи та насильство.

Яку б форму вона не приймала, дискримінація базується на запереченні чи неприйнятті відмінностей. Вона виникає в результаті неповаги до гідності й відмови визнати однакову цінність кожної людини. Права людини не можуть бути забезпечені у випадку, коли їх дотримання заборонено або обмежене за ознакою етнічного походження особи, кольору шкіри, релігії, статі, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, віку, інвалідності чи іншого статусу. Це знайшло своє відображення в самій першій статті Загальної декларації прав людини, яка говорить, що «всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах».

За останні 60 років міжнародні антидискримінаційні стандарти значно підвищилися. Європейські країни очолюють цей рух, і тепер Європа має найвищі антидискримінаційні стандарти в усьому світі.

Падіння залізної завіси, нові технології та підвищення мобільності призвели до того, що народи і країни стали ще ближчими одна до одної. Дискримінація, однак, досі не подолана. Помітні прогалини у національному законодавстві, які повинні бути заповнені; чинне законодавство має застосовуватися набагато ефективніше. Упередження і нетерпимість в офіційних структурах і суспільстві в цілому необхідно долати, а соціальній інтеграції маргінальних груп необхідно приділяти більше уваги.

У 1948 році Загальна декларація прав людини заборонила всі форми расової й іншої дискримінації.

Акти дискримінації можуть відбуватися відкрито або таємно, вони можуть одержати широке поширення, виконуватися окремими особами або анонімними групами, вони можуть бути одиничними або систематичними, незначними (наприклад, у жартах) або серйозними, що завдає психічну, матеріальну або фізичну шкоду жертвам. У повсякденній промові терміни «забобон» і «дискримінація» часто взаємозамінні. Забобоном вважається упереджене відношення до членів іншої групи.

Відповідно до Конституції України та міжнародних зобов'язань, Україна зобов'язана протидіяти дискримінації в будь-якій формі, рівною мірою забезпечувати всім групам населення право на безпеку й захист національної та релігійної гідності.

У контексті розвитку права дискримінація виступає показником що відображає реальну якість нормотворчої інтерпретаційної й правозастосовної діяльності органів державної влади й місцевого самоврядування їх місця й ролі в житті суспільства. У цьому сенсі, дискримінація з'являється як специфічний соціальний орієнтир, що вказує на вектор проведених негативних тенденцій у юридичній сфері.

Охопити всі її прояви за допомогою права не можна тому, що багато проявів справедливості залишаються за межами можливостей правових інструментів. Звідси очевидно, що рівень небезпеки дискримінації тим вище, чим більший обсяг суб'єктів воно охоплює. Найбільшу небезпеку несуть ті види дискримінації, які деформують основи державного й суспільного устрою дискримінації за ознакою статі, раси, національності, релігійній приналежності. Основною метою дискримінації виступає зміна балансу справедливого й несправедливого. На підставі аналізу діючих нормативно правових актів у досліджуваній сфері дискримінація – це завжди усвідомлене заперечення, внутрішнє цілісно мотивоване, або визнання інтуїтивно або досвідчене підтвержене, неспроможності права, його норм не іститутів галузей, як регулятора справедливості. Подібне означає, що для конкретного суб'єкта правова норма не виконує того завдання, що у неї споконвічно закладена служити мірою належного й суцього в соціалючий компонент, що розвивається буття права, органічно зв'язаний багатьма переплетіннями із правосвідомістю. Це явище виникає як слідство недосконалості права його інструментарію, дисгармонії соціальних преференцій, обраних суб'єктами й закріпленими правом. Таким чином узагальнюючи розглянуті характеристики визначення дискримінації можна сформулювати в такий спосіб дискримінація це спосіб

деформації рівноправності суб'єктів правовідносин або рівності їх юридичного статусу шляхом зміни взаємозв'язків прав і обов'язків їх забезпеченості, обсягу й сфер реалізації з метою встановлення корекції об'єктивно обґрунтованих, або суб'єктивно мотивованих параметрів справедливості й волі в соціумі.

Дискримінація має дві основні форми:

- 1) de jure(або правова), закріплена в законах;
- 2) de facto(або неофіційна), що укоренилася в соціальних звичаях.

Дискримінація de facto має місце в ситуаціях, де домінує група людей, що користується перевагами стосовно меншості. На відміну від дискримінації de jure, що може бути знищена шляхом зміни законів, дискримінацію de facto знищити не просто. Дискримінація de facto звичайно існує тривалий час, тому що вона міцно пускає коріння у звичаї або інститути товариства. Дискримінація етнічних груп є основним джерелом політичних конфліктів і сецесії (виходу із складу держави).

Розрізняють пряму і непрямую дискримінацію.

Пряма дискримінація характеризується як намір дискримінувати особу чи групу, наприклад, бюро з працевлаштування відкидає претендента певної національної ознаки (єврея, цигана та ін.) або житлова компанія не продає квартири для осіб «кавказької національності».

Непряма дискримінація зумовлена впливом політики або конкретних заходів: це відбувається тоді, коли формально нейтральні правила, критерії або практика ставлять де-факто особу або осіб певної меншини у не вигідне становище у порівнянні з іншими. Прикладами можуть бути: мінімальний критерій росту для певної професії (завдяки чому серед заявників може бути виключено набагато більше жінок, ніж чоловіків); або ж не наймати людей з певним іміджем — жінок з довгими спідницями (під що підпадають мусульманки), чоловіків із довгим волоссям або із сережками у вухах (під що підпадають чоловіки із певним особистим смаком), і таке інше. Формально, ці правила є нейтральними щодо, наприклад, етнічної або релігійної приналежності, але, фактично, ставлять у нерівноправне положення різних членів суспільства, а деякою мірою — і представників етнічних та релігійних груп (наприклад, хіджаб: ознака мусульманки).

Як боротися з дискримінацією?

- Розповідати іншим, де та як проявляється дискримінація. Ця інформація допоможе твоїм друзям, родичам, сусідам впізнати дискримінацію у щоденних ситуаціях та правильно на неї відреагувати.

- Відкрито розповідати про ситуації дискримінації, що сталися з вами, вашими друзями та підтримувати жертв дискримінації. Іноді люди можуть дискримінувати несвідомо, тому проста розмова та роз'яснення можуть допомогти виправити ситуацію та запобігти дискримінації.

- Звернутися до суду. Дискримінацію можна і потрібно оскаржувати у суді.

- Звернутися до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Це найпростіший та найшвидший спосіб оскарження дискримінації, адже саме Уповноважений здійснює контроль за додержанням конституційних прав та свободи людини і громадянина в Україні.

Список використаних джерел

1. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_207.
2. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08 вересня 2005 р. №1263. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>.
3. Про засади запобігання та протидії дискримінації: Закон України від 06.09.2012 №5207-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>

Павлишин М.

*студентка IV курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н, доцент кафедри теорії та
історії держави і права ТНЕУ Подковенко Т.О.*

РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ДЖЕРЕЛО ПРАВА

З розвитком системи законодавства України, збільшенням уваги до прав людини як основної цінності, процесом уніфікації та гармонізації національного законодавства та норм права ЄС, з'явилося ще одне джерело права – рішення Європейського Суду з прав людини (далі – Суд), хоч різні науковці трактують його по – своєму і вважають дане питання досить дискусійним на правовій арені.

Прийнята 04.11.1950 Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) [1], яка окреслює широкий спектр прав людини, зокрема, право на життя, на свободу і особисту недоторканність, на шлюб, на ефективний засіб правового захисту, на заборону катування дискримінації за будь-якою ознакою і інші права, є основою для захисту прав людини в цілому регіоні.

Так званим контрольним механізмом реалізації прав, що передбачені у Конвенції став Суд, який з кожним роком збільшує навантаження через велику кількість поданих позовів [12, с.133].

Україна теж стала учасницею Конвенції (ратифікація Верховною Радою України 17.07.1997 і згідно з ст.9 Конституції України є частиною національного законодавства [2]) і неодноразово фігурує у справах, що розглядаються Судом, зокрема станом на 2018 рік проти України було подано понад 87 тисяч заяв, (з 1997 року прийнято стосовно України близько 1400 рішень, 16% з яких знаходяться на посиленому контролі Кабінету Міністрів Ради Європи), найрезонансніші з них за останній рік: «Єрмоленко проти України» (заява №49218/10), «Вишняков проти України» (заява №40298/06), «Іван Іванович Ковтун проти України та Андрій Миколайович Голобородько проти України» та ряд інших, не враховуючи заяв, що пов'язані з подіями в Криму й ОРДЛО [14,с.5]. Найчастіше позивачі скаржаться на недотримання ст. 6 Конвенції, що передбачає «Право на справедливий суд» [1]. Та чи є ці рішення обов'язковими до виконання і чи становлять вони одне із джерел права, адже ми знаємо, що основною формою права для нашої правової системи є нормативно – правовий акт, а не судовий прецедент?